

INTERMEDIATE SECOND YEAR
SECOND LANGUAGE – SANSKRIT
MODEL QUESTION PAPER

TIME: 3 HRS

MARKS: 100

- Note: 1) *All questions should be attempted.*
2) *Question Nos. 1, 2, 3, 4 and 14 can be answered in the medium of instruction of the candidate.*
3) *The remaining questions should be answered in Sanskrit only.*

- I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थं तात्पर्यं च लिखत। 8M
एहि विश्वात्मन् वत्से भिक्षासि परिकल्पिता।
अर्थिनो मुनयः प्राप्तं गृहमेधिफलं मया।।
अथवा
संग्रामसिंहराजस्य संस्थाने कर्मचारिणी।
पन्नादायीति विश्वस्ता रेजे सत्यदयापरा।।
- II. शिवपार्वत्योः विवाहार्थं सप्तर्षीणां प्रयत्नं विशदयत। 8M
अथवा
राष्ट्रहिताय पन्नाकृतस्वपुत्रत्यागमधिकृत्य लिखत।
- III. उपमन्योः चरितं लिखत। 8M
अथवा
हस्तिपकः कथं राजा जातः? विशदयत।
- IV. रघुकौत्सयोः सम्भाषणं लिखत। 8M
अथवा
इन्द्रेण कर्णः कथं वञ्चितः ?
- V. द्वौ ससन्दर्भं व्याख्यात। 2X3=6
1) स चिरं तिष्ठति श्रियम्।
2) श्रेयसामुपदेशान्तु वयमत्रांशभागिनः।
3) चिन्ता हि कार्यप्रतिबन्धहेतुः।
4) प्रेम्णा च मातृवन्नित्यं तस्य सेवां चकार सा।
- VI. द्वौ ससन्दर्भं व्याख्यात। 2X3=6
1) भृत्यान् सम्भावयेद्यस्तु कार्यकाले स किंप्रभुः।
2) नैषा न्याय्या गुरुवृत्तिः।
3) किं मां सामान्यं भावयति भवान्।
4) रोचते मे बिरुदमिदम्।

- VII. **द्वौ प्रश्नौ समाधत्त।** 2X2=4
- 1) किमिति मत्वा न दृप्तः भवेत् ?
  - 2) साधूनां स्वभावः कीदृशः ?
  - 3) उर्वी स्वबाधां कस्मै न्यवेदयत् ?
  - 4) पन्ना उदयेन सह केन मार्गेण काननमगच्छत् ?
- VIII. **द्वौ प्रश्नौ समाधत्त।** 2X2=4
- 1) देवभिषजौ कौ ?
  - 2) बकः केन व्यापादितः ?
  - 3) बोधिसत्वः कस्य आतिथ्यं स्वीकृतवान् ?
  - 4) अनुलोमं विलोमं च एकरूपं किं भाति ?
- IX. **समग्रं पठित्वा समाधत्त।** 5X1=5
- पुरातनकाले गङ्गातीरे एकः आश्रमः आसीत्। तत्र याज्ञवल्क्यो नाम महर्षिः वसति स्म। सः कदाचित् श्येनमुखात् पतितां एकां मूषिकां दृष्टवान्। सः तां मूषिकां गृहं नीतवान्। तत्र मन्त्रबलेन तां कन्यकां कृतवान्। याज्ञवल्क्यस्य अपत्यानि न आसन्। अतः तां कन्यकां स्वपुत्रीं इव पालितवान्। सः तस्याः विवाहः सूर्येण सह कारितवान्।
1. आश्रमः कुत्र आसीत् ?
  2. याज्ञवल्क्यः कां दृष्टवान् ?
  3. याज्ञवल्क्यस्य कानि न आसन् ?
  4. मूषिकां महर्षिः कथं कन्यकां कृतवान् ?
  5. महर्षिः कन्यकायाः विवाहं केन सह कारितवान् ?
- X. **द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत।** 2X6=12
- 1) वाच्
  - 2) मनस्
  - 3) यद्(पु)
  - 4) एतद्(स्त्री)
- XI. **त्रयाणां समासानां नामपूर्वकं विग्रहवाक्यानि लिखत।** 3X2=6
- 1) रघुवंशम्
  - 2) शीतोष्णम्
  - 3) अधर्मः
  - 4) निष्पापम्
  - 5) पञ्चवटी
  - 6) महाबलः
- XII. **त्रीन् नामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त।** 3X2=6
- 1) वाणी + एका
  - 2) द्वौ + एतौ
  - 3) दिव्य + औषधम्
  - 4) तव + लृकारः
  - 5) वधू + ऊहः
  - 6) वाक् + ईशः
- XIII. **द्वौ प्रश्नौ नामनिर्देशपूर्वकं विघटयत।** 2X2=4
- 1) तन्मात्रम्
  - 2) पितुरिच्छा
  - 3) दिग्गजः
  - 4) गङ्गौघः
- XIV. **अनुवदत।** 5X1=5
- 1) अचिरादेव भवती राज्ञी भविष्यति।
  - 2) विष्णुशर्मणः शिक्षणेन राजपुत्राः कुशाग्रबुद्धयः सञ्जाताः।
  - 3) अस्ति कश्चित् उपायः।
  - 4) अम्ब मह्यं मा कुपः।
  - 5) अहमस्मिन् कूपे पतितोऽस्मि।

XV. अधोनिर्दिष्टेषु समुचित-समाधानपदं लिखत।

5X1=5

1) पाण्डवानां अज्ञातवासः कुत्र आसीत् ?		
अ) हस्तिनापुरे	इ) विराटनगरे	उ) उज्जयिन्याम्
2) मित्राणि कं त्यजन्ति ?		
अ) धनैर्विहीनम्	इ) गुणैर्विहीनम्	उ) रूपविहीनम्
3) कुलीरकः कः ?		
अ) काकः	इ) मृगः	उ) कर्कटकः
4) बोधिसत्त्वः कुत्र वसति स्म ?		
अ) वाराणसीसमीपे	इ) मधुरासमीपे	उ) गोकर्णक्षेत्रे
5) ब्राह्मणवेषे कः कर्णं वञ्चयति ?		
अ) सूर्यः	इ) श्रीकृष्णः	उ) इन्द्रः

XVI. संयोजयत।

5X1=5

1) वरतन्तुः	अ) वाराणसी
2) ब्रह्मदत्तः	आ) उपमा
3) कर्पूरपटकः	इ) श्रीमत्प्रतापराणायणमहाकाव्यम्
4) परीक्षित् शर्मा	ई) कौत्सः
5) कालिदासः	उ) सन्यासी

.....